Puolustuspoliittinen osasto

Hallintovaliokunta

Puolustusministeriön asiantuntijalausunto VN ajankohtaisselontekoon turvallisuusympäristön muutoksesta (VNS 1/2022 vp)

Puolustusministeriö yhtyy Valtioneuvoston ajankohtaisselonteon arvioihin toimintaympäristön viimeaikaisesta kehityksestä ja tarvittavista toimista. Ajankohtaisselonteon ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskeva luku antaa hyvän kuvauksen kansallisesta puolustuskyvystä, kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä sekä mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksista. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että selonteossa arvioidaan laajemminkin vaikutuksia ja varautumisen tarvetta esimerkiksi kyberturvallisuuden ja kyberpuolustuksen, hybridiuhkien, huoltovarmuuden sekä henkisen kriisinsietokyvyn mukaan lukien maanpuolustustahdon näkökulmasta.

Ajankohtaisselonteko täydentää hyvin puolustusselonteon toimintaympäristökuvausta, jossa jo annettiin varsin realistinen kuvaus Venäjän pyrkimyksistä. Puolustusselonteon johtopäätös oli, että Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Puolustusselonteko säilyy puolustushallinnon kannalta keskeisenä ohjausasiakirjana, joka antaa ohjausta Suomen puolustuksen kehittämiselle noin 10 vuoden aikajänteellä.

Puolustusselonteossa tuotiin esille, että Venäjä tavoittelee nykyistä vahvempaa asemaa ja pyrkii heikentämään läntisten toimijoiden yhtenäisyyttä. Venäjän tavoitteena on edelleen etupiirijakoon perustuva turvallisuusrakenne Euroopassa. Sotilaallisen voiman käyttö säilyy keskeisenä Venäjän keinovalikoimassa. Selonteon kirjaus on nyt toteutunut, kun Venäjä on pyrkinyt voimatoimin laajentamaan etupiiriään hyökkäämällä Ukrainaan ja sitomalla Valko-Venäjän mukaan tukemaan hyökkäystään.

Ajankohtaisselonteko toteaa Venäjän pyrkivän kasvattamaan vaikutusvaltaansa entisen Neuvostoliiton alueella ja hyökkäys Ukrainaan on epävakauttanut tilannetta entisestään EU:n itäisessä naapurustossa. Puolustusministeriö yhtyy arvioon siitä, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan on jatkumoa sen toimille Georgiassa vuonna 2008 sekä Krimillä ja Itä-Ukrainassa vuodesta 2014 alkaen. Sota Ukrainaa vastaan osoittaa entistä selvemmin, että voimankäyttö on keskeinen osa Venäjän keinovalikoimaa ja se on valmis käyttämään laajamittaista sotilaallista voimaa myös siviilikohteita vastaan poliittisten päämääriensä tavoittelemiseen. Venäjä on osoittanut voivansa käyttää myös kemiallisia aseita.

Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on tällä hetkellä vakavampi kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen, ja muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen. Jännitteiden li-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

sääntyminen heikentää myös Itämeren alueen turvallisuustilannetta ja sen ennakoitavuutta. Venäjän aggressiivisuudesta huolimatta Suomen lähialueen sotilaallinen tilanne on tällä hetkellä rauhallinen, eikä Suomeen kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen tai poliittiseen painostukseen kuitenkin varaudutaan.

Suomi on ollut puolustuskykynsä ylläpitämisessä ja kehittämisessä oikealla tiellä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osaltaan osoittanut puolustuskykymme kehittämisen lähtökohdat oikeiksi. Venäjän käynnistämä laajamittainen hyökkäys korostaa riittävän puolustuskyvyn välttämättömyyttä tilanteessa, jossa sotilaallinen hyökkäys jouduttaisiin ainakin aluksi torjumaan kansallisin voimin.

Ajankohtaisselonteossa kiteytetään puolustuksemme kehittämisen perinteinen ja tarkoituksenmukaiseksi todistettu tavoite: Suomi tarvitsee vahvan kansallisen puolustuskyvyn kaikissa tilanteissa ja kaikissa turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa. Puolustuskyvyllemme kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet. Kehitämme puolustustamme nopeutetulla aikataululla ja lisäresurssein vastaamaan toimintaympäristön vaatimuksia.

Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä on kehitetty viime vuosina aktiivisesti ja määrätietoisesti. Olemme rakentaneet kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön verkoston, joka vahvistaa Suomen puolustuskykyä. Puolustusyhteistyön merkitys on korostunut entisestään heikentyneessä turvallisuusympäristössä, erityisesti Suomen tilannetietoisuuden lisäämisessä. Myös mahdollisena Naton jäsenenä puolustusyhteistyömme verkosto olisi meille arvokas ja sen mukainen yhteistyö jatkuisi.

Puolustusyhteistyö lisää todennäköisyyttä avun saamiselle kriisitilanteessa ja kohottaa Suomea kohtaan kohdistettavien sotilaallisten toimien kynnystä. Huomionarvoinen johtopäätös selonteossa on kuitenkin seuraava: Ne puolustusyhteistyörakenteet tai -järjestelyt, jossa Suomi on mukana, eivät ole yhteisen puolustuksen kaltainen turvallisuusratkaisu eivätkä sisällä turvatakuita tai -velvoitteita.

Selonteko ei ota kantaa Nato-jäsenyyden puolesta tai sitä vastaan. On kuitenkin tärkeää, että ajankohtaisselonteossa käsitellään mahdollisen Nato-jäsenyyden vaikutuksia. Puolustusministeriö pitää tärkeänä ajankohtaisselonteon huomiota siitä, että uudet jäsenvaltiot liittyvät Pohjois-Atlantin sopimukseen täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin.

Puolustusministeriö painottaa, että Suomelle mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja viidennen artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Suomen puolustuksen ennaltaehkäisevä vaikutus olisi nykyistä huomattavasti suurempi, sillä sen takana olisivat koko liittokunnan, tällä hetkellä 30 jäsenmaan, suorituskyvyt. Jos Naton jäsenenä Suomea vastaan kuitenkin kohdistettaisiin sotilaallista voimaa, Suomi puolustautuisi liittokunnan tuella ennakkoon valmisteltujen ja harjoiteltujen järjestelyjen mukaisesti. Vastaavasti Suomi varautuisi tukemaan muita liittolaisia mahdollisessa yhteisen puolustuksen tilanteessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi